

Aan de leden van de Vaste commissie voor VWS
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Per e-mail via: cie.vws@tweedekamer.nl

Datum
17 juni 2021
Contactpersoon
Jan Visscher
Ons kenmerk

Bijlage(n)

Telefoon
06-13203391
Uw kenmerk

Onderwerp

Commissiedebat Jeugdbeleid op 22 juni a.s.

Geachte woordvoerders Jeugd,

Het Commissiedebat 'Jeugdbeleid/Huiselijk geweld en kindermishandeling' op 22 juni a.s. kent – terecht - een bomvolle agenda. Er zijn dan ook grote en urgente problemen die zowel op korte als op middellange termijn aandacht behoeven.

Investeer in kwetsbare kinderen en gezinnen

De discussies over jeugdzorg gaan vaak over geld en technische stelselvraagstukken: regionalisering, aanbestedingsregels, bestuurlijke verhoudingen. Belangrijke zaken, maar soms zo 'hoog over' dat de kwetsbare kinderen, jongeren en gezinnen waar het hier eigenlijk over gaat uit beeld dreigen te verdwijnen. Daarom staan we aan het begin van deze brief eerst bij hen stil. De meest kwetsbare kinderen en gezinnen worden het hardst geraakt door de stelselproblemen. De zorg die zij nodig hebben is niet beschikbaar of er zijn lange wachtlijsten. Of de kwaliteit van die zorg staat onder druk door te lage tarieven. Juist voor deze kinderen en gezinnen hebben landelijke en lokale overheden de dure plicht om passende zorg, ondersteuning en bescherming te bieden. De coronacrisis heeft ook kinderen, jongeren en gezinnen hard getroffen. Van ieders mentale veerkracht is veel gevraagd en bij sommige mensen is de rek eruit. Dat is één van de redenen van de toegenomen zorgvraag van jeugd met complexere problematiek. De mate waarin deze jongeren en hun gezin tijdige en adequate hulp kunnen ontvangen, heeft enorme invloed op hun verdere ontwikkeling en kansen. De jeugd van nu draagt de samenleving in de toekomst. Investeren in adequate, tijdige hulp en ondersteuning voor kinderen, jongeren en hun gezinnen is ook investeren in de toekomst.

Zorgverleners in de knel

Het technische debat over een juiste inrichting van het jeugdstelsel gaat niet alleen hoog over de hoofden van deze jongeren en gezinnen heen, ook de vele zorg- en hulpverleners die zich dagelijks inzetten voor hen voelen zich onvoldoende gehoord. Zij ervaren hoe hun toegewijde inzet voor deze uiterst kwetsbare groep wordt gefrustreerd door (administratieve) regeldruk en vele aanbestedingsprocedures, capaciteitsproble-

men en te beperkte middelen om de werkdruk te verlichten. Professionals en zorgaanbieders die jeugdhulp bieden aan jeugdigen met de meest complexe of meervoudige problematiek zien met pijn in het hart de versnippering van gemeentelijk inkoopbeleid en knellende administratieve lasten en aanbestedingsprocedures toenemen. Diverse (grotere) aanbieders van specialistische jeugdhulp zitten financieel in de knel. Dit zijn geen nieuwe signalen, maar concrete oplossingen blijven uit en de frustratie en onmacht nemen daardoor toe. Zwaar belaste professionals overwegen het jeugdveld te verlaten. Dit draagt niet bij aan adequate hulp voor de meest kwetsbare kinderen zelf, die met steeds langere wachtlijsten te maken krijgen voor complexere problematiek.

Urgente knelpunten vereisen stevige veranderagenda

De beste inrichting van het jeugdstelsel en de reikwijdte van de jeugdhulp zijn fundamentele vraagstukken die in de kabinetsformatie een plek moet krijgen. Sommige knelpunten zijn echter zo urgent, dat daar niet op gewacht kan worden. Verder in deze brief gaan wij zowel in op die knelpunten, als op de belangrijkste aandachtspunten die we mee willen geven bij de discussie over een beter werkend jeugdstelsel.

Additionele middelen ook écht naar jeugdhulp

Er is extra geld beschikbaar gesteld voor 2021 en de uitspraak in de arbitragezaak tussen Rijk en VNG heeft geleid tot extra middelen voor 2022. Het is cruciaal dat deze middelen op de juiste plek terecht komen en leiden tot betere hulp aan kwetsbare kinderen en gezinnen. Het is echter de vraag of dat gaat gebeuren. Veelzeggend is dat het [persbericht van VWS en VNG](#) over de 1,3 miljard euro voor volgend jaar spreekt over 'geld naar gemeenten voor tekorten', dus niet voor investeringen in betere jeugdzorg. Het risico is groot dat de extra middelen voor de jeugdhulp en jeugdbescherming volledig ingezet gaan worden voor het wegwerken van gemeentelijke tekorten in het sociaal domein. Daarmee zijn de kwetsbare kinderen en hun gezinnen, die steeds langer en vaker moeten wachten op de juiste hulp, dus niet geholpen.

Complexe zorg het meest onder druk

Het aanbod van gespecialiseerde jeugdhulp staat over de volle breedte onder druk. De knopen die bij de kabinetsformatie doorgehakt worden, moeten tot verbetering leiden. Maar ook nu kan er al meer gedaan worden. De discussie over de afbakening van de (wettelijke) reikwijdte van de jeugdhulpplicht van gemeenten speelt landelijk, maar gemeenten kunnen hier ook nu al meer op sturen. Gemeenten kunnen daarnaast direct al aan de slag met tariefdifferentiatie bij de inkoop en andere aanbevelingen uit het advies van de arbitragecommissie.

De problematiek speelt dus breed, in alle takken van dit gespecialiseerde aanbod, van jeugd-ggz tot jeugdhulp voor jeugd met een beperking en van jeugdbescherming en jeugdreclassering tot jeugd- & opvoedhulp. Hieronder brengen we twee onderdelen extra onder de aandacht, maar dat doet dus niets af aan de problematiek die ook op andere plekken in de sector spelen:

- **De jeugd-ggz:** de coronacrisis heeft de druk op de jeugdhulp en in het bijzonder ook de jeugd-ggz fors verhoogd. Dat is ook erkend en in de onderbouwing voor de extra middelen is hiernaar verwezen. Het is echter zaak dat in dit proces tempo wordt gehouden en dat het geld daadwerkelijk op de juiste plek terecht komt. Dit geldt uiteraard ook breder: het is wenselijk dat de Tweede Kamer de vinger aan de pols houdt en de staatssecretaris vraagt hoe hij zicht

houdt op een juiste besteding van de middelen. Zodat deze middelen daadwerkelijk leiden tot sneller toegankelijke zorg.

- **De jeugdbescherming en jeugdreclassering:** de werkdruk, de caseload en het verloop bij de jeugdbeschermingsorganisaties is extreem hoog. Dat ook het specialistische (forensische) jeugdhulpaanbod dat kinderen in de jeugdbescherming nodig hebben vaak niet of niet snel genoeg beschikbaar is, maakt de situatie nog nijpender. Follow The Money besteedde recent uitgebreid aandacht aan deze problematiek. Het 'Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming' is een wenkend perspectief, maar pas op langere termijn en er zijn nu maatregelen nodig, anders komt het voortbestaan van de jeugdbescherming en de jeugdreclassering al voor die tijd in de knel. Een landelijk tarief dat ruimte biedt voor meer tijd voor kinderen en landelijke afspraken over inkoop en verantwoording zijn nu nodig.

Hervormingsagenda

Dat er eindelijk een doorbraak is in het slepende conflict tussen Rijk en gemeenten over het jeugdzorgbudget en dat er zowel voor 2021 als voor 2022 extra middelen beschikbaar komen is positief. Maar zoals gezegd is er meer nodig om de vele problemen in het jeugdstelsel het hoofd te bieden. Wij zijn dan ook blij dat de VNG heeft toegezegd, vooruitlopend op de noodzakelijke wettelijke vastlegging, actief te zullen (bij)sturen op (boven)regionale samenwerking en landelijke afspraken. Positief is ook dat Rijk en VNG zich hebben gecommitteerd aan een *Hervormingsagenda* die uiterlijk 1 januari 2022 definitief wordt vastgesteld. Om ervoor te zorgen dat dit tot echte oplossingen leidt (en niet de zoveelste papieren tijger wordt) is het belangrijk dat die hervormingsagenda samen met jeugdigen, ouders, professionals en aanbieders wordt opgesteld en uitgevoerd.

Beter werkend stelsel

De grote problemen die onze leden ervaren en die we bevestigd zien in recente rapporten en adviezen, maken het nodig dat het aankomende kabinet bijstuurt en tot een beter werkend jeugdstelsel komt. In onze ['brief aan de informateur'](#) van 7 april jl. schetsen wij een aantal zaken die een plaats verdienen in het regeerakkoord. In het licht van de uitspraak van de arbitragezaak tussen Rijk en VNG en de recent verschenen adviezen en rapporten, zullen wij binnenkort met een geactualiseerde brief over onze visie op het gewenste jeugdstelsel komen. Enkele punten stippen we in deze brief graag nog aan:

- Een onderbelicht deel van de uitspraak van de arbitragecommissie bevat interessante inhoudelijke uitspraken. Zo benadrukt de Commissie van Wijzen dat wettelijke verankering van de (boven)regionale samenwerking nodig is en de Norm van Opdrachtgeverschap op dit punt tekortschiet. Bij die aanbeveling sluiten wij ons van harte aan.
- Het realiseren van onafhankelijk en effectief toezicht (ook op 'faire tarieven') en het verminderen van de administratieve lasten door standaardisatie van de uitvoering mogen niet ontbreken in de stelselplannen van een nieuw kabinet. Onze zorgverleners verdienen goede arbeidsvoorwaarden, zij zijn het belangrijkste kapitaal in deze sector. Dat vraagt echt om een andere visie op marktwerking, aanbesteding en de 'race to the bottom' die daar het gevolg van is.

Er zijn grote en acute knelpunten. Bij de kabinetsformatie zullen belangrijke knopen doorgehakt moeten worden. Maar het volstaat niet om alle problemen door te schuiven naar de kabinetsformatie. Er moet ook nú iets gebeuren! Vanzelfsprekend zijn wij van harte bereid deze brief nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Namens de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ)

Frank Bluiminck
directeur Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN)